

**ЖАНР ПОБУТОВОЇ КОМЕДІЇ
В УКРАЇНСЬКІЙ ДРАМАТУРГІЇ ХІХ — ПОЧАТКУ ХХ СТ.
(ВІД Р. АНДРІЄВИЧА ДО В. ВИННИЧЕНКА)**

У статті висвітлюється жанрова природа української побутової комедії ХІХ — початку ХХ століття як художнього віддзеркалення тогочасної епохи, звичаїв і традицій народу. Аналізуються характер конфлікту, сюжетно-композиційні особливості, система образів як широко знаних, так і маловідомих п'єс вітчизняних авторів — Романа Андрієвича, Івана Нечуя-Левицького, Михайла Старицького, Олександра Кониського, Олени Пчілки, Тетяни Сулими, Григорія Цеглинського, Володимира Винниченка.

Приділяється увага генезі української побутової комедії, еволюції характерних для неї дійових осіб у напрямку їх індивідуалізації і типізації, розширенню проблематики, особливостям монологічно-діалогічного мовлення, специфіці використання сценічних прийомів та ефектів.

Ключові слова: жанр, побутова комедія, сюжет, конфлікт, колізія, ситуація.

Постановка проблеми. Жанрові особливості українських побутових комедій ХІХ — початку ХХ століття досліджували на матеріалі творчості окремих драматургів літературознавці О. Гончар, Л. Дем'янівська, А. Козлов, В. Коломієць, П. Лобас, С. Михида, Л. Мороз, В. Панченко, О. Ставицький, П. Хропко, В. Шубравський тощо. Проте лишається недостатньо висвітленою генеза цієї сценічної форми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Традиційно й донині при студіюванні української класичної драматургії більшу увагу науковці звертають на соціально-побутові, історичні, психологічні драми, сатиричні комедії, водевілі тощо, а зразки побутової комедії ХІХ — початку ХХ століття, як правило, залишаються десь на периферії дослідницьких пошуків. Це помітно і в публікаціях даної проблематики за останній час. Особливий інтерес у науковців викликають комедії В. Винниченка (Н. Віннікова, Г. Гаджилова, В. Гуменюк, Р. Кирчів, Т. Макарова, Н. Малютіна, Т. Свербілова, Л. Скорина, Р. Тхорук та ін.), в яких поєдналися традиційні та модерні риси.

Мета статті – простежити генезу побутової комедії в українській літературі ХІХ – початку ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Серед жанрових різновидів української драматургії ХІХ століття чільне місце посідає побутова комедія. Одним із цікавих зразків творів такого типу є п'єса Р. Андрієвича “Быт Малороссии в первую половину XVIII ст.” (опублікована в 1831 році). У цьому творі конфлікт морально-етичного плану, зображено звичаї українського провінційного панства, фольклорно-етнографічний матеріал мінімальний. Комічним є цілий ряд ситуацій, пов'язаних із діями Никодима Тимофійовича Провінціаленка, котрий після повернення з Москви запроваджує нові звичаї в домі. Так, дотримуючись великопанської моди, він хоче відрізати дочкам коси, пропонує їм фарбуватися: *“Іще слухайте, дочки, нехай завтричка прийде цирульник, я йому розтолкую, як вас остригти по-московськи і заплести коси ось як. (Вынул и показал картинку модной причёски). Іще пішліте безпремінно за манією і намалюйте щоки – таке, бач, тепер поведеніє, без його тепер ані зизирк перед людей!”* [8, с.80]. Така поведінка дворянина була засуджена іншими персонажами. Полікарп Семенович реагує так: *“Капlouху хоть родзинками корми, а вона все-таки капlouха”* [8, с.83].

Традиції побутової комедії були продовжені в другій половині ХІХ ст. Риси цього жанру виявляються в п'єсі І. Нечуя-Левицького “На Кожум'яках” (1875). У підзаголовку автор указує, що це “комедія з міщанського побуту”. Конфлікт твору має морально-побутовий характер. Події в п'єсі розвиваються в трагікомічному плані. Збанкрутілий цилюрник Свирид Гострохвостий, керуючись корисливими інтересами, сватається до Єфросини Сірко, бажаючи заволодіти її статками. Паралельно залицяється він і до Оленки – двоюрідної сестри Єфросини.

Найколеритніша постать у творі – Свирид Гострохвостий є типовим представником здеморалізованої міщанської молоді. В гумористичному плані змальовано в комедії й Єфросину Сидорівну. Виразними засобами характеристики персонажів є ситуації, діалоги, монологи.

“Єфросина (тихо). Чом же це він не став передо мною навколішки, як той вусатий копитан перед мадамою?”

Гострохвостий. Ви не вірите? (Пристапує). Ви не вірите? Так знайте ж, що я більше нікого не любив, не люблю й не любитиму, окрім вас. Як побачив я вашу, таку заввишки, як дзвіниця, коафюру на голові, то трохи не вмер на місці. Як почув я вашу вчену розмову, то й поклав, що для моєї компанії треба такої жінки, як ви” [5, с.273].

І. Нечуй-Левицький порушує проблему перевертенства. Свирид Гострохвостий та Єфросина Рябко прагнуть показати свою “освіченість”, вищість над іншими людьми. Все це викликає сміх.

П'єса “На Кожум'яках” зацікавила М. Старицького і згодом під пером цього автора була перероблена на побутову комедію “За двома зайцями” (1883).

Матеріал з міщанського побуту послужив темою для комедії І. Нечуя-Левицького “Голодному й опеньки – м'ясо” (1886), назва якої ілюструє головну колізію твору. Конфлікт п'єси має соціальне забарвлення й

перегукується з твором “На Кожум’яках” мотивом гонитви за багатою нареченою. Чиновник Солодкевич, що квартирує разом із товаришем Скрипчинським у некрасивої Марти Мочульської, сватає хазяйку, щоб забезпечити собі сите життя.

“Солодкевич. Пронав тепер мій вік молоденький! Та, мабуть, така вже доля мені судилась. Хоч-не-хоч, а продасись з голоду та з нужди” [5, с. 307].

Звичай міщанства та характери розкриваються в комедійних ситуаціях (залицяння бондаря до Марти Сидорівни, сцена освідчення паничів у коханні, заручини), гумористичний колорит яких детермінується змістом твору. Побутові картини подані автором як засіб психологічного вмотивування вчинків дійових осіб. І. Нечуй-Левицький висміює користолюбні вчинки чиновника Солодкевича, засуджує суспільство, що породжує такі огидні явища.

Зразки побутової комедії репрезентовані і в доробку М. Старицького. Насамперед це переробка п’єси І. Нечуя-Левицького “На Кожум’яках” (1875), що відома під назвою “За двома зайцями” (1883). Драматург удосконалив твір свого сучасника, оскільки він був сюжетно розтягнутим. М. Старицький скористався основною колізією, при цьому поповнив текст новими ситуаціями (Голохвостий серед молоді, сцена заручин), персонажами (Степан) та сюжетною лінією (Степан – Галя), а також переніс акценти з побутових мотивів на соціальні. П’єса “За двома зайцями” – твір гостросатиричний, викривальний, спрямований проти духовного убозтва тієї частини дрібних українських “чумазих”, що наслідували панські манери, цураючись при цьому всього народного. Драматург нищівно висміює київське міщанство, викриває його обмеженість, обивательські інтереси, прагнення до легкої наживи, побут виступає своєрідним засобом розкриття психології дійових осіб, мотивування їх учинків. Типовими представниками звироднілого міщанства є Свирид Петрович Голохвостий, Проня Прокопівна Сіркова.

Колоритно виписані в творі сцени парубоцьких гулянь, прийому пройдисвіта-цирульника в сім'ї Сірків, іменин у Секлети Лимарихи сприяють виявленню суспільного змісту образу Голохвостого. Свирид, намагаючись надати своїй персоні важливості, цурається свого батька:

“Прокіп Свиридович. Позвольте спитати, ви синок покійного Петра Голохвостого, що цилюрню держав за Канавою?”

Проня. Ви, папонько, не знають, як говорите: їхня хвामілія Голохвастов, а ви какогось хвоста вплели!

Голохвостий. Да моя хвамілія натурально – Галахвастов, а то необразована мужва коверкаєть” [6, с.384].

Цікавими є картини побуту, що не тільки поглиблюють реалістичну характеристику дійових осіб, а мають і самостійне пізнавальне значення. Так, у повній гармонії з сюжетом п'єси введено ритуал заручин Галі та Свирида.

Автор майстерно окреслює ситуації, в яких висміяно моральних покручів Свирида та Проню. Яскравим засобом індивідуалізації псевдогероїв є їхня мова.

“Проня. Другим может необразованным што вгодно з губи плюнь, бо понятія нікотрого не імеють, а я в пансіоні все науки проізошла” [6, с.385];

“Голохвостий. Натурально, в каждом обхожденіи главная форма вченость” [6, с.385].

Діалоги Проні та Свирида підкреслюють їхню нікчемність. Драматург розкрив у творі проблему морального перевертенства та деградації, до якої часто звертався у своєму доробку.

Комедія з народного побиту “По-модньому, або Коли б не турнюри, не здихались би мацапури” (1887) М.Старицького типологічно споріднена з попередньою. Автор створив реалістичну ситуацію оглядин у домі

заможного козака, в якій виявляються прагнення шляхти (Дембицької та Сисоя) породичатися з селянином Вареником через його неабиякі статки. Драматург висміює нездорові бажання вихідця з селянського середовища та його сусідки Дзвонарської набратись панськості. Та ці намагання зведені нанівець. Уже в ремарці 1 дії п'єси підкреслюються претензії мешканців на панство: *“Середина багатой козачої хати. Ліворуч – лава, мисник, праворуч – канапка, два кріселка. По стінах – генерали і страшний суд. В убранстві видно панські примхи, перемішані з простою обстановкою”* [7, с.81].

Сюжет твору розгортається стрімко. Кожна нова ситуація підкреслює суть справжніх намірів збіднілої шляхти.

“Дембицька. Який ти ще децко! Нужно тобі панравіться – і ми багачі, не будем поневірятсья у пані маршалкової – я за економку, а ти – за потихача” [7, с.96].

Благородний жених Сисой Ходатович та його мати – пані Дембицька виявились нікчемами, що лише мріють про привласнення зароблених тяжкою селянською працею грошей. Їхні наміри були викриті Вареником: *“Ач, приїхали нашими замозоленими грішми свої дірки латать!”* [7, с.101].

Автор уміло змальовує побут і звичаї козацтва та збіднілого панства. Колоритно виписані постаті Вареника, Дзвонарської, Дембицької, Сисоя сприяють реалістичному звучанню твору. Влучні діалоги розкривають справжні наміри шляхти. У кожній репліці Дембицької та її сина підкреслюється зверхність по відношенню до родини Вареника. Їхня нахабна поведінка була помічена Зінькою та Наталкою. Здоровий глузд козака Вареника перемагає: *“К бісу всі моди, щоб і вухо моє не чуло!”* [7, с.103]. Отже, у фіналі твору торжествує народна мораль. Таким чином, М.Старицькому вдалося відтворити реалістичну картину життя українців, її національну специфіку.

Побут є тлом, на якому розвиваються сюжетні колізії комедії

“Порвалася нитка” (1884) О. Кониського. Прагнення сільського лікаря, картяра Михна вигідно одружитися зводяться нанівець. Комічні ситуації, в які потрапляє горе-жених (Михно просить у Гринівни вексель, Зайчиха забирає силоміць у Михна обіцяні за сватання гроші, лікар у Сакунки, Гринівна знищує векселі) сприяють рельєфному окресленню персонажів.

“Гринівна (пише). Ну перо! Просто квач! Треба витерти, чи не получчає..(Наче хоче витерти перо,духом схватує обидва векселі і рве їх на шматки).

Михно (прожогом). Ой, що ви робите!

Гринівна.Те, що бачите! (Кидає йому в вічі шматки векселів). Ось що! Їжте їх тепер! Подавіться ними! Взискуйте тепер, позивайте! Ха, ха, ха! Отсе то мені тільки й треба було! Ха, ха, ха!

Михно (оторопів). Се обман! Се досада! Мене ограбили! Каррраул! Рятуйте! Каррраул!” [1, с.83-84].

Життєво-переконливими зображені персонажі твору О. Кониського “Порвалася нитка” – Михно, Гринівна, особливо вдалися постаті свах Проїмихи та Зайчихи. Останні нагадують гоголівські типи. Приваблює п’еса цікавими діалогами. Однак, слід указати на розтягнуті монологи. Використовує автор класичний прийом підслуховування.

У фіналі твору Михно залишається ні з чим. Репліка “порвалася нитка” є підтвердженням цього. У п’есі піддається висміянню убогий світ ділків, котрий обмежується меркантильними інтересами.

Доповнює ряд побутових комедій ХІХ століття жарт на одну дію Олени Пчілки “Сужена — не огужена” (1881), в основу сюжету якої покладено гумористичну ситуацію (поміщик Іван Гриценко-Перепелиця обманує свого давнього товариша Василя Хорошого — замість підстаркуватої Мар’ї Василівни, своєї справжньої дружини, називає своєю

жінкою молоденьку та гарненьку Варочку). Це в свою чергу призводить до ряду непорозумінь та комедійних ситуацій. Врешті-решт усе з'ясувалося, і присоромлений Гриценко-Перепелиця просить вибачення у дружини за свою поведінку. Щасливі закохані Хороший та Варочка вирішують узяти шлюб.

Твір налічує невелику кількість персонажів, кожен із яких вдало виконує свою партію. Закінчується п'єса гумористичною піснею і має окремі риси водевілю.

Дещо іншого спрямування комедія Олени Пчілки “Світова річ” (1908), в якій авторка подає картини побуту українського панства другої половини XIX століття. В основу сюжету покладено традиційний мотив нерівного кохання. Однак, письменниця виводить постаті нових людей (Стасенко, Голуб, Саша). Своїми поглядами на призначення жінки вони протиставляються міщанському середовищу. Привабливі риси має постать Саші. Героїня відмовляється від одруження з чиновником-бюрократом Павлуценком, дізнавшись про його моральне обличчя.

Свою частку до вітчизняної драматургії внесла маловідома українська письменниця з Катеринославщини Тетяна Сулима-Бачихіна. За жанром її п'єсу “Дячиха” (1888) можемо кваліфікувати як побутову комедію з життя духовенства. Твір присвячений артистці Олександрі Віриній із театру корифеїв.

Одним із засобів комічного у п'єсі є контраст між бажаннями та можливостями дійових осіб. Дячиха всіма засобами прагне довести спроможність її сина Кольки стати дяком, або й священником, хоча за неуспішність той був вигнаний із духовної семінарії. Кожна нова ситуація в п'єсі підкреслює недолугість амбітних поривань цієї обивательки. Джерелом комізму в творі є алогічна поведінка сина дячихи, який не бажає вчитися, самоствердитися в житті завдяки праці та знанням, а мріє лише про одне — поскоріше одружитися з донькою сільського старости Пашкою. Тип

українського Митрофанушки вимальовано досить колоритно й усебічно в сценах залицяння до дівчини, випивки з батьком, навчання з репетитором Бутилкіним.

Особливу увагу привертає постать дячихи, котра себе репрезентує як невсипущу й гостинну хазяйку, а насправді, як видно з реплік інших персонажів, вона жадібна, свавільна, груба, лайлива. Щоб поліпшити своє матеріальне становище, ця буцімто добропорядна героїня постійно займається поборами (так званим ільнуванням), що є, по суті, пересічним здиством. Вона вважає себе вищою за селян, достойнішою, шляхетнішою.

“Дячиха (одна). Еге, бач як розтала... Отак вас, хамів, і треба вчить... Так, у вас нічого не візьмеш. (Повторює зі злістю слова хазяйки). “Я вже вам, матушечко, і те, і се...” Та ще ми побачимо, що ти даси. (Замисливо). Треба ж усе уміючи до кінця довести...” [1, с.42].

Поза комічною оболонкою твору авторка порушує проблему неймовірного зубожіння нижчих духовних чинів на той час, їх залежність від селянських пожертвувань. З монологів дячихи дізнаємось про коло її нагальних потреб і турбот.

“Дячиха (одна). Ох, сердешна дитина, як же змарніла... Один одним, та й то не так, як у людей. Що з ним робити і що казати? Тільки сердешне перелізло з тієї каторги, бурси, у семінарію, боже ж, не дали й году побути дитині: вернули бамаги, та й з богом. Ох, щоб їм так тяжко та важко хліб їсти, як мені тепер на його дивитись... Тьфу (плює). Ще, родимці, й письмо прислали, що вигнали по великовозрастію і неуспішності... А воно те ж курча, одвіту за себе не посміло дати, взяло бамаги мовчки, та й прийшло...” [1, с.26].

Трагікомічною є постать чоловіка дячихи. Він постійно потерпає від сваволі дружини. З її вуст дяк чує лише лайку та прокльони. Окремі сцени комедії (постійні сварки дяка та дячихи, гостювання Корніївни, ільнування у

Гордіївни) нагадують ситуації з інтермедій. Комедія завершується благословенням Кольки-недоука та Пашки. Розпачливо звучить остання репліка дячихи, якій не судилось реалізувати свою мрію:

“Дячиха (до всіх). Научила, вивела у люди. Господи боже мій, чи ждала, щоб мій син, з свяченого коліна, та з мужичкою одружився?!” [1, с.49].

Сучасник Т. Сулими Г. Цеглинський (Григорій Григорієвич) — представник західноукраїнської театральної традиції, який теж відгукувався на злободенні теми (“На добродійні цілі” (1883), “Аргонавти” (1889) та ін.). Зміст його побутової п’єси “Соколики” (1911) зводиться до того, що трьох старих кавалерів Малогубку, Шкаралупку, Кашкевича приятель знайомить із удовою. Та сподівається обрати котрогось із них за чоловіка. Через ряд комедійних ситуацій, у які потрапляють дійові особи, виявляється, що “соколики” вчащають до вдовиної дочки Мальвінки. Але показавши безпринципність і лицемірство старих кавалерів, автор ніде не підіймається до викриття їх.

У побутовій комедії Г. Цеглинського “Торгівля жемчугами” (1895) виявляється вміння автора майстерно побудувати сюжет. Молоді вихованці університету Борис Бігунець та Симеон Головка безсоромно гендлюють нареченими, бо їхня мета – побільше взяти приданого за ними. Як говорить один із цих персонажів, *“Ольга чи Одарка – все риба однака, Ольга чи Марійка – все однака жінка”* [1, с.116]. Автор порушує проблему підневільного становища представниць слабкої статі. Вихід із такої ситуації Г. Цеглинський убачає в залученні жінок до праці в школах, лікарнях та інших установах. Героїня твору Ольга, самостійно здобувши освіту, йде працювати вчителькою, що й дає їй матеріальну й моральну незалежність.

Комедії побутового характеру є і в доробку В. Винниченка. У п’єсі “Молода кров” (1913) автор опрацьовує класичний сюжет – нерівне кохання дівчини-селянки до панича. Однак, він вносить деякі акценти, зумовлені суспільними умовами. Ївга далеко не тип Наталки Полтавки, а хитра дівчина,

яка прагне вийти заміж за панича цілком із меркантильних інтересів. Тож автор засвідчує, що частина селянства трансформувалась і не відповідає традиційним класичним канонам. Цілком слушно зауважує Л. Мороз, що *“сюжет п'єси “Молода кров” подібний до вивернутого варіанту сюжету “За двома зайцями” М. Старицького”* [4, с.78]. Іронічно звучить назва драми. Наміри Антосевого дядька Макара Макаровича оздоровити їхню дворянську кров завдяки селянській виявилися ілюзорними. Автор розвінчує мораль Ївги та її батька, їхні вчинки.

“Ївга (плачучи). Що я, наймичка якась, чи що? Кричить на мене. Взяла книжку, щоб обмахуватись, бо душно, а він вирвав і он шпурнув... Трохи мене не бив... Усе за те, що я не хочу в учительки йти, а хочу хазяйством займатись... Наче я наймичка яка... Закон брали, не з ulиці прийшла... По закону...” [2, с.199].

Нездійсненими стали мрії панича Антося вивчити свою дружину на вчительку. У фіналі твору маски зірвано, розкривається сутність Ївги та її батька.

“Ївга. ... Чекайте ви мені, мурляки, я вам тепер покажу. Чого тобі тут треба? Чого вилупив очі? Чого, мужик, заліз сюди? Пошов вон січас. А то покличу слуг і в шию виженуть. Геть к бісовому батькові” [2, с.197].

Отже, можна кваліфікувати *“Молоду кров”* В. Винниченка як побутову комедію з сатиричним забарвленням та соціальними елементами. Сучасні дослідники Н. Віннікова, В. Гуменюк, С. Михида, Н. Малютіна, Т. Свєрбілова, Л. Скорина наголошують на пародійності твору та його шаржевому характері.

Проти людської дріб'язковості, упередженості спрямована побутова п'єса драматурга *“Панна Мара”* (1918). Як зауважує літературознавець С. Михида, цілком можливим є використання у цьому творі-памфлеті біографічного факту про взаємини В. Винниченка та В. Леонтовича [3, с.168].

Револуційні зміни у суспільстві викликають у героїв неоднозначну реакцію. Поміщик Чубчик-Чубківський та його дружина намагаються вберегти свою родину від нових віянь. В. Винниченко відтворює це в гротесковій формі. Викликає сміх прагнення родини Чубчика-Чубківського боротися з мікробами, зберегти свою стерильність.

“Мара. Мікроби, мікроби! У нас тільки й є на світі, що мікроби. Там революція, свобода, всякий дурень ходить собі з червоною пов'язкою, а в нас мікроби. Ну й хай летять, і хай нас усіх поїдять к чорту! От біда велика!”
[2, с.280].

Панна Мара хоче вирватися зі свого оточення — вступити до селянської спілки, мітингувати, вийти заміж за кооператора. Виклик середовищу виявляється і в чисто побутових ситуаціях (катання на неприборканих конях, взаємини з садівником). Звичайно ж, образ дівчини контрастує з іншими дійовими особами. Без сумніву, на постаті Мари автор акцентує увагу, не випадково В. Винниченко виносить ім'я героїні в заголовок твору. На фоні заскорузлості родини Чубчика-Чубківського виділяється студент Срібний — медик, музикант і композитор, у якого й закохується Мара.

У комедії використано класичний прийом перевдягання й невпізнання. Щоб бути ближче побіля коханої, Срібний влаштовується на роботу садівника. Любовна лінія виписана в комічному плані — між закоханими виникають непорозуміння. Цілком несподіваним стає фінал п'єси. Мара оголошує батькам про свій намір вийти заміж за садівника, постать якого зрештою розсекречується.

Отже, жанр побутової п'єси досить продуктивно розвивався у ХІХ та на початку ХХ століття, поповнивши фонд української драматургії цікавими сценічними зразками. Від творчості Р. Андрієвича й аж до літературної діяльності В. Винниченка простежується процес набуття нових якостей і

прикмет у цій жанровій формі.

Список використаної літератури

1. Бувальщина: Драми. Комедії. Діалоги. Водевіль: українська драматургія другої половини ХІХ – початку ХХ століття: маловідомі п'єси / упор. О. Ставицький. – К.: Дніпро, 1990. – 415 с.
2. Винниченко В. Драми / В. Винниченко. – К.: САКЦЕНТ ПЛЮС, 2012. – 351 с.
3. Михида С. Слідами його експериментів: змістові домінанти та поетика конфлікту в драматургії / С. Михида. – Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2002. – 189 с.
4. Мороз Л. З. “Сто рівноцінних правд”: парадокси драматургії В. Винниченка / Л. З. Мороз. – К.: Фірма “ВПОЛ”, 1994. – 208 с.
5. Нечуй-Левицький І. Зібрання творів: у 10 томах / І. С. Нечуй-Левицький. - К.: Наукова думка, 1965.- Т.9.- 475 с.
6. Старицький М. Твори: у 6 томах.- К.: Дніпро, 1989.- Т.2.- 575 с.
7. Старицький М. Твори: у 6 томах.- К.: Дніпро, 1989.- Т.3.- 527 с.
8. Українська драматургія першої половини ХІХ століття: маловідомі п'єси. – К., 1958. – 428 с.
9. Хропко П.П. Українська драматургія першої половини ХІХ ст. – К., 1972. –130 с.

Galyna Nemchenko

(Kherson)

THE GENRE OF THE MODE OF LIFE COMEDY

**IN THE UKRAINIAN DRAMA OF THE XIX – THE BEGINNING
OF THE XX CENTURY (FROM R. ANDRIJEVYCH TO V.
VYNNYCHENKO)**

The article reveals the genre nature of the Ukrainian mode of life comedy of the XIX-th – the beginning of the XX-th century as artistic reflection of the modern epoch, mode of life and traditions of the folk. It analyzes the nature of the conflict, the role-compositional features, the system of the images of famous and secondary plays of Roman Andrijevych, Ivan Nechuy-Levytsky, Mykhajlo Starytsky, Olexandr Konysky, Olena Pchilka, Tetana Sulyma, Grygori Tseglynsky, Volodymyr Vynnychenko.

The great attention is paid to the genesis of the Ukrainian mode of life comedy, to the evolution of characters to their individualization and typification, to extension of the problematics, to the monologue and dialogue peculiarities, to the specificity of the scene theatrical means and effects.

Keywords: genre, mode of life comedy, plot, conflict, collision, situation.

Немченко Г. В. Жанр побутової комедії в українській драматургії XIX — початку XX ст. (від Р.Андрієвича до В.Винниченка). *Сучасні проблеми мовознавства і літературознавства (збірник наукових праць) / відп.ред.І.В.Сабадош. Ужгород, 2018. Вип.23. 444 с. С.234-238.*